

FOAIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul Abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. — cr. " " " " pe 1/2 an . 2 " 50 " " România și străinătate pe an . 14 franci " " " " pe 1/2 an 7 "		Prețul inserțiunilor: Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.	Corespondințele sînt a se adresa redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ“; ăra banii de prenumerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesană în Caransebeș.
--	--	---	---

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 106. pres. ex. 1891.

Nicolae

din îndurarea lui Dumnezeu Episcopul bisericii ortodoxe
răsăritene în eparchia Caransebeșului.

Iubitului Nostru cler și popor, și onoraților deputați
la Sinodul eparchiei Noastre

După ce cu literile arhieresci ddo 12. Martie a. c. Nr. 722. pl. s'au luat deja măsurile de lipsă pentru efeptuirea alegerilor noave de deputați pentru Sinodul eparchial pe periodul de 3 ani, ce se începe cu Dumineca Tomei a anului curgătoriu, așa acuma pe baza dispuseciunilor §§-lor 89. și 90. din statutul organic, convocăm prin aceasta Sinodul ordinaru al diecesei Noastre a Caransebeșului, la biserica catedrală din orașul Caransebeș pe Dumineca Tomei, adecă pe ziua de 28. Aprilie a. c. căl. vechiu la 9 oare antemeridiane, în care ziua îndată după săvârșirea santei Liturghii și invocarea sântului Duh va urma deschiderea Sinodului.

De aceea invităm pe toți onorabili deputați ai Sinodului eparchial, periodul al VIII. sesiunea 1., ca în amintita ziua la oara defiptă să se afle în Caransebeș, ca așa Sindul conform regulamentului afacerilor interne să-și poată începe activitatea sa.

Impărtășind și de astădată binecuvântarea Noastră arhierescă, sîm

Caransebeș, în 12. Aprilie 1891.

Al tuturor

voitoriu de tot binele

Nicolae Popea, m. p.

Episcop

Nr. 3387 pl. ex 1890.

Nicolae

din îndurarea lui Dumnezeu Episcopul bisericii ortodoxe
resăritene în Eparchia română a Caransebeșului.

Onoratalui cler și iubitului popor din protopresbiteratul Mehadiiei,

Dar, binecuvântare și pace dela Dumnezeu Tatăl și dela
Fiul seu, Domnul nostru isus Christos!

Consistoriu diecesan în ședința sa plenară din 12. Martie a. c. luând sub pertractare actele subșter-nute de protopresbiterul Logojuului Dr. George Popovicu, ca comisariu consistorial pentru alegerea de protopresbiter în tractul Mehadiiei și avënd în vedere, că concludul Măritului Congres național bisericesc din 1881 adus sub Nrl 115 protoc. dispune, ca protopresbiteratul, ce până atuncea s'a numit al Mehadiiei, și era proiectat să se numească al Mehadiiei—Orșovei, să nu se numească precum s'au proiectat, ci să se numească protopresbiteratul Mehadiiei cu sediul protopresbiteral în Mehadia; avënd în vedere, că aci numitul conclud congressual nu dispune apriat, că protopresbiterul Mihail Popovicu are să-și strămute locuința la sediul protopresbiteral, adecă la Mehadia; pe lângă acestea avënd în vedere, că protopresbiterul Mihail Popovicu, paroch în Orșova, a fost înlocuit în ducerea agendelor protopresbiterale prin administrator protopresbiteral din motivul, că densus n'a putut să se strămute cu locuință stabilă în Mehadia atât din considerante mai înalte bisericesci, precum și din cause familiare și economice ale lui; mai departe avënd în vedere, că din protopresbiteratul Mehadiiei numai unica comună bisericească Mehadia a cerut cu insistință strămutarea protopresbiterului Mihail Popovicu cu locuința la Mehadia, eară din contră mai multe comune biseri-

cesci din protopresbiteratul Mehădiei au cerut la Sinodul eparchial din anii trecuți reactivarea protopresbiterului Mihail Popoviciu, avându-și locuința în Orșova; apoi având în vedere, că sinodul protopresbiteral este adevăratul reprezentant al unui protopresbiterat; și în fine având în vedere, că dintră cei 68 de deputați verificați ai sinodului protopresbiteral ținut în 28. Noemvrie 1890. ce au răspuns la apelul nominal pentru constatarea capacității sinodului protopresbiteral, 57 de deputați prin o declarațiune predată comisariului consistorial cer reactivarea protopresbiterului Mihail Popoviciu:

Consistoriul diecesan pe baza acestor considerante a încuviințat cererea reprezentanților tractului protopresbiteral al Mehădiei, reactivând pe protopresbiterul Mihail Popoviciu, paroch în Orșova, însă sub apriata condițiune, ca densusul să-și țină cancelaria sa protopresbiterală în comuna Mehădia, unde să-și aibă un ajutoriu pentru ducerea agendelor scripturistice, și pentru împlinirea funcțiunilor preoțesci în parochia protopresbiterală, care ajutoriu se va pune și așeza cu prealabila învoire a Consistoriului diecesan, având protopresbiterul Mihail Popoviciu cel puțin odată în săptămână a merge în cancelaria sa protopresbiterală din Mehădia, apoi a ținea și toate adunările protopresbiterale, precum sânt: sinodul protopresbiteral, ședințele scaunului protopresbiteral etc. în comuna bisericăscă Mehădia.

Aducând deci aceasta la cunoștința Onoratului cler și iubitului popor din întregul protopresbiterat al Mehădiei, totdeodată Vă poftim și provocăm pe toți, preoți și mireni, ca să îmbrătoșați pe prezisul protopresbiter cu toată căldura și bucuria, să-l sprijiniți întru împlinirea oficiului său protopresbiteral plin de responsabilitate, dându-i toată onoarea, sprijinul, ascultarea și supunerea în cele ce se ating de dirigătoriu lui protopresbiterală, aducându-Vă aminte de cuvintele dumnezeescului Apostol Pavel, carele ne învață: „Ascultați de mai marii vostri și Vă plecați lor, că ei priveghiază pentru sufletele voastre ca uni, ce au să dea samă și ca așa ei cu bucurie să facă aceasta, eară nu suspinând, căci aceasta nu vă este voaue de folos.“ Evr. cap. 13. v. 17.

Numitul protopresbiter își va reincepe agendele funcțiunei sale de protopresbiter la 21. Aprilie a. c. în strălucita serbătoare creștinească a Sântelor Paști.

Împărtășindu-Vă binecuvântarea Noastră arhierăscă süm

Caransebeș, în 11. Aprilie 1891.

Al tuturor

voitoriu de tot binele

Nicolae Popea, m. p.

Episcop.

PARTEA NEOFICIALĂ.

Ceva despre cultul bisericii ortodoxe.

(Urmare.)

a) Titlul „*patriarch*“ e împumutat dela iudei care numiau astfel, sau *capii părinților*, pe principii de seminții și neamuri. Astfelu traduce LXX. locurile din Num. 7, 2. 31, 26. 1. Paralip. 7, 40. 8, 6, 10. Ezra. 3. 2 etc.; ceea ce se adoptă apoi de iudei care trăiau întră greci. După surparea Ierusalimului alegeau ei — după socotința lor totdeauna din sëmînția lui David — unele persoane, care să-i guverneze. Un atare guvernator era în Babilon și altul în Tiberia și se numiau patriarhi.¹⁾ Întră creștini au fost, după mărturia lui Ieronim, Montaniștii cei dintăiu, care au adoptat acest titlu pentru capii lor și erau în rang mai înalt decât episcopii ortodocșilor, deoarece ierarchia lor conzista din: patriarch, cenones și episcopi; ear ortodocșii îl primesc abia din veacul al 4. Așa Grigorie Nazianzeanul numesce pe tatăl său patriarch,²⁾ ear Grigorie Nisseanul întitulează astfelu pe episcopii adunați în sinodul din Constantinopole.³⁾

Din timpuri foarte vechi stăteau în mare vază bisericile din Alexandria, Antiochia și Roma așa, că în cazuri de neînțelegeri, celelalte biserici se adresau cătră ele după sfat. Constantin cel Mare se străduesce a convoca organizarea bisericii cât se poate celeia din stat, și de aceea în sinodul din Nicea (325) prin can. 6. se hotăresce ca aceste 3 biserici să aibă întâietate față de celelalte, având a li se supune provinciile, care cad în districtul lor. Deși au primit acestia o putere mai mare, totuș li-a rămas și mai departe titlul de episcopi. Abia al 2. sinod ecumenic — ridicându-se și scaunul din Constantinopole la acest rang cu adausul, ca el să urmeze îndată după cel din Roma — confirmă prin can. 2. 3. acest titlu exclusiv numai pentru acești 4 dignitari ai bisericii întregi. E drept că despre schimbarea aceasta nu se amintesce nimic în actele conciliului, ci Socrate în istoria sa zice, că atunci s'au întemeiat patriarchatele, deși întră acestea numeră el și alte biserici ce stăteau atunci în vază.⁴⁾ Această părere a acestui istoric e însă fundată, deoarece vedem că în timpul următoriu numai acești 4 se numesc patriarhi⁵⁾ și abia mai târziu se adausă lor și cel din Ierusalim. Mai târziu se înființează și alte patriarchate: Achrida, Agnilcia, Moseva, dar numai cele 5 poartă legal acest titlu.

Drepturile patriarhului erau de a conduce provincia supusă, a ordina mitopoliți și arhieriscopii, a

¹⁾ Epifane Haeres. 30.

²⁾ Oratio 20. 32. 41.

³⁾ Oratio în funere Meletii Antiocheni.

⁴⁾ H. E. lib. 3. cap. 8.

⁵⁾ Sincerl cap. Tom. II.

ținea sinoade, a examina cestiunile de mai mare importanță etc.

b) *Exarchii, Mitropoliții și Archiepiscopii* se osebesc unii de alții prin titlu. Toți erau supuși patriarhului având sub jurisdicțiunea lor episcopi, pe care-i chirotoniau. Și la înființarea acestor oficii a contribuit împărțirea statului roman. Precum în fiecare provincă erau una sau mai multe capitale, numite mitropolii, adică cetăți matre, care guvernau peste celelalte, tot așa se dădă și episcopilor, ce-și aveau aci reședința, cinstea de a supraveghia pe ceialalți episcopi din provincă, deși toți — adică cei din capitale și cei din celelalte cetăți — se numiau episcopi, și așadara în sfera sa fiecare dispunea după normele existente în neatrănare de ceialalți. Afară de supraveghiere mai așază episcopii din capitală și episcopi în locurile vacante. Dar pe încetul această coordonare încetează (de când nu scim); vaza celor din capitale crește tot mai mult și astfel se dau și titlurile corespunzătoare, numindu-se cei dintâiu în provincă exarchi, pentru că ei întră mitropoliți ocupă după patriarhii locul cel dintâiu; alții earăși se numesc mitropoliți,¹⁾ pentru că erau episcopi în capitala provinciei; ear alții în urmă se numesc arhiepiscopi, deși toate aceste numiri se schimbă una cu alta, ba chiar unii patriarhii le poartă.

c) *Horepiscopii* erau vicarii episcopilor.²⁾ Întemeindu-se adică mai multe comune sătesci și fiind provincia bisericească foarte mare nu se putea totdeauna direct supraveghia de episcopul lor, și astfel aceste comune își alegeau un episcop propriu. Aceștia nu împărțeau chirotoniri ci numai chirotesiri și executau ordinațiunile episcopilor lor. Când a încetat acest oficiu nu scim; se pare însă că abia în veacul al 6. sau al 7. Pozitiv scim numai că conciliul din Laodicea face dintâiu pașii spre înlăturarea acestei instituțiuni.

d) *Archidiaconul* era cel dintâiu întră diaconii și dintru început devenind un atare loc vacant se căuta la vîrstă, ear mai târziu se întregesce prin alegere. Poziția lor în biserica apuseană e foarte însemnată, căci e preferit presbiterilor în privința rangului, ba putea să aspire și cu mai mare siguranță la episcopie; ear în unele afaceri supraveghiază el în locul episcopului, de aceea se și numesce *ochiul* acestuia. În biserica ortodoxă însă totdeauna a fost el ceea ce s'a zis mai înainte.

Afără de aceste mai există în biserică și atari oficii cari nu se numără la ierarhie. Așa *subdiaconii*, care se amintesc abia în veacul al 4. Ei stăteau la ușa bisericii și aveau să așeze poporul la locul cuvenit; să înlătore orice tumult sau neorin-

¹⁾ Acest titlu se află mai întâiu în actele sinodului din Nicea (325) can. 4, apoi în can. 7. al sinodului din Antiohia (341); ear cel de arhiepiscop se folosește oficial mai întâiu în conciliul dela Efez din 341.

²⁾ Can. 13. din Ancira și 13. din Neocezarea.

duială¹⁾; *lectorii* sau *ceteții* aveau să citească în biserică anumite părți din s. scriptură. Din împrejurarea, că în biserică încă din vechime se cetia s. scriptură, se poate afirma că instituțiunea aceasta e foarte veche, deși nu erau anumite persoane încredințate cu acest oficiu. Aceasta rezultă din cuvintele lui Iustin Martirul, care zice că creștinii se adunau pe timpul seu Dumineca într'un loc unde se cetesce din scrierile profeților și apostolilor (adecă T. V. și T. N.) atât cât iartă timpul, apoi tăcend cetitoriul, ține episcopul o cuvântare, în care învață poporul și-l îndeamnă de a pune în lucrare această învățătură maiestatică. În veacul al 4. capătă ceteții în biserică un loc deosebit și se numără întră clericii înaintându-se și la alte trepte ierarhice mai înalte. Asemenea lor sînt *cantorii*, adică cei-ce escutau în biserică cântările. Canonul 15. al sinodului din Laodicea (se pare că în urma unor abuzuri) prescrie ca în viitoriu să nu fie iertat oricui a cânta în biserică, ci numai cantorilor anume orînduiți spre aceasta, care să se suie pe un loc mai înalt și să cânte din cărți. Aceste cuvinte însă nu au înțelesul, ca cum comuna n'ar putea să cânte împreună cu cantorul.²⁾ — *Exorcistii*. Ei erau bărbați înzestrați cu darul de a face minuni scoțend în numele lui Isus demoni,³⁾ care dar se da nu numai preoților ci și altor membri din comună.⁴⁾ Mai târziu vedem că se exorciau cei-ce vin să se boteze prin o formulă de rugăciune⁵⁾, arătându-se astfel că omul afară de legătura grației este în puterea diavolului. Voind cineva să între în creștinism mai întâiu se instruia și sfârșindu-se oara de catichizare se rostia asupra lui o rugăciune,⁶⁾ ceea-ce se zicea *exorcizare*.⁷⁾ ear persoanele așezate în acest oficiu se numiau exorcisti. În urmă sînt *ostiarii*, *ușerii*, care steteau la ușa cea mai din afară și opreau pe necredincioși de a intra, închideau și deschideau biserica; ear când se introduse în biserică mai mare pompă aveau să ducă luminările și lampele.

În timpul mai nou aceste oficii se reduc și se ține ceea-ce afirmă deja Ioan Damascen, care zice: „În ordinul dintâiu al bisericii este: cetețul, subdiaconul, urmează diaconul, preotul și episcopul“.⁸⁾

Timp îndelungat toate aceste oficii ierarhice stau astfel după cum s'au expus în cele premergătoare. Pe încetul însă vedem că în privința unuia sau altuia sau și a mai multor deodată se întemplă unele suhimbări. A tracta despre toate aceste schimbări istorice, a espune atribuțiunile oficianților de mai târziu, raportul lor cătră olaltă și cătră stat

¹⁾ Can. 43 din Laodicea.

²⁾ Balsamon la acest canon.

³⁾ Ciprian ad Donatum.

⁴⁾ Tertulian de corona milit. cap 11.

⁵⁾ Grigorie Nazianz. oratio 40. Ciril Ierusalimiteanul praefat. ad cateches.

⁶⁾ Crizostom Om. 1. Tom. 1.

⁷⁾ Balsamon ad. can. 26 Laodic.

⁸⁾ Dialogus contra Manich.

etc. e foarte anevoios, deoarece născându-se bisericile naționale sau după teritoriul statului în care se află, mai fiecare biserică își are organizația sa, așa că în privința aceasta unitatea e alterată.

(Va urma.)

Esposiția locală din Caransebeș.

(Raport special.)

S'a făcut amintire în coloanele „Foii diecesane“ despre esposiția locală de manufacturi, aranjată de Reuniunea femeilor române din Caransebeș. Nu va fi deci fără interes a da unele amănunte despre această nobilă întreprindere.

Esposiția a continuat până la fine a fi vizitată cu interes din ce în ce mai mare. Un adevărat peregrinagiu se pornise printre populațiunea orașului cât și în împrejurime. A fi fost sau nu la esposiție, devenise o cestiune personală pentru a fi sau a nu fi numărat întră iubitorii de cultură și progres.

Ne este peste puțină a da o icoană, fie și numai palidă, despre produsele mânei sirguitoare, pe care laudabilul comitet a știut să le întrunească într'un tablou, ce după părerea străinilor putea să stea alături, sau poate se și întunece multe pavilioane ale ultimei esposiții din capitala țării.

Deja la intrarea în ambital spațios al edificiului comunității de avere, afșuri de directivă îți dedeau semnalul unei instalațiuni neobiceșuite. Esposiția, instalată în etagiul prim al edificiului, era compusă din două despărțăminte: Cel de manufacturi propriu zise, cătră care se alătura „cabinetul de picturi“ alături cu intrarea principală.

Întrând în sala principală, o varietate nemărginită îți fura privirea și simțial trebuința unei orientări tocmai în momentul, când prevenirea damelor din comitet îți venea într'ajutoriu pentru a gusta cu pricepere frumșeta și arta lucrătoarei române.

Locul principal în față cu intrarea îl ocupau produsele de manufactură țărănească, decorând frontul larg al salei precum și o masă lungă situată în mijlocul salei întră două piramide imponente, care întrerupeau până la înălțime continuitatea spațiului și dedeau întregului un aspect pitoresc prin varietatea obiectelor și colorilor, aranjate cu gust și adaptate cu mult spirit practic.

În fundul salei deasupra unei estrade mai înălțate, decorată cu covoare, se vedea portretul mare al „dascălului din Bănat“, neuitatul *Constantin Diacov, cîu Loga*, încungiurat de o mare cunună de dafini, și executat în desemn foarte nimerit de elevul Institutului pedagogic din Caransebeș, Traian Gașpar. Alături cu estrada, deoparte și de alta, stăteau postate chipuri de femei, îmbrăcate în costume complete bănățenești și „țărănești“. Fundul din dreapta al salei, precum și partea de cătră intrare, erau ocupate de preferință prin produsele de casă ale familiilor inteligenței.

O varietate mare în forme și colorii prezentau covoarele țărănești, ce decorau pereții întinși ai salei, ori serviau de așternuturi pe marginile meselor din circumferința salei, pe care erau aranjate obiecte mai mărunte. Covoarele arătau tendința pronunțată de a nobilita formele și a armonisa colorile. Dovadă este deasa admirare a aceloră, care corespundeau mai mult acestei cerinți. Nu putem lăsa neamintite interesul și căutarea ce o întâmpinau din partea publicului perdelele frumoase de lână, țesute în case țărănești. Ele sînt de preferit calităților celor mai bune de Tută ori Tunis. Vigurile de pânză înfățișau produsele de țesătură albă și colorată, începînd dela calitățile cele tari și durabile până la chenariul fin. Țesăturile simple, pânzi*) reapăreau în varietate bogată ca obiecte confecționate, precum: schimburi, obele, șterguri, fețe de perini alese în resboiu, măsae în feliu de feliu de execuțiuni frumoase și durabile.

Puterea lucrului de mână în industria de casă a țăranei române zace fără îndoială în artificioasele țesături de lână cu fir și mătăasă, alese în resboiu. Lucrul acesta a fost admirat în formele ingenioase de pe oprege, cătrînțe, brăuri, concieri bănățenești, brăciri etc. Îndeosebi „puii mărunți“ de mătăasă întră alesăturile cu fir, au atras atențiunea plină de admirare a vizitătorilor. Ei pare că nu găsiu în portul țărănesc alte rivale decât în cheile caprițioase și pline de varietate apoi în ciurăturile ingenioase și urzarele cu tăieturi albe și împistrite de pe mănecile ciupagelor,**) care par a fi menite să ne spună, că merită a fi decorate îndeosebi brațele maestre, care le-au creat.

Atențiunea străinilor era atrasă printr'un model mic de resboiu lucrat în lemn, care era menit să dea străinilor o idee despre modul de lucrare al țăranelor, care își construiesc singur aparatul pentru fabricatele sale textile, dimpreună cu uneltele accesorii.

Alături cu manufacturile țesute ocupau un loc principal produsele de broderie țărănească. Brodatul înfățișează o libertate mai mare în forme. Executate în aur mărgelă, mătăasă, bircă și arniciu, formele brodate au tendința pronunțată de a satisface adevărului naturii nu numai în privința exactității în forme, ci și în alegerea și aplicarea colorilor, ale căror nuanțe, uneori chiar perfecte, înfățișau frunze, flori, buchete, cununii, arabesche etc. cu plasticitatea cât se poate de naturală. Dintre principalele modalități de tehnică, în care s'au găsit executate produsele brodate, însemnăm următoarele feluri de cusătură: *cruciu, pedeciu, bărnaș, pășitoriu, dosniciu, printre fire, ațiu și brătăriu*. Amintim cu plăcere nesce perdelele din țesătură de casă, aranjate cu draperie și cu bordură brodată cruciu pe bumbăcel, execuțiune laudabilă a D-nei preotese *Popoviciu* din co-

*) Țesături netede fără verigi sau alte forme.

**) Partea din sus a cămeșii femeiești până la brâu.

muna Tincova. Ele prezintă un exemplu vrednic de imitat chiar și în casele țărănești, pentru a întrebuița brodatul nu numai la decorarea schimburilor, ci și a obiectelor din casă.

Mare interes a produs la vizitatori un „petec istoric,” descoperit de D-na *Iuliana Chinez* în comuna Jidioara din Bănat. El e brodat de țerana *Tâlida Borlovan* și prezintă o lucrare țărănească practică încă înainte de 100 de ani. După constatările persoanelor cunoscătoare, lucrul e identic cu tehnica favorisată astăzi în jurnalele de modă și cunoscută lumii moderne abia de vre-o două decenii încoaci sub numele de *Holbeintechnik* sau *Holbeinstich*. Amintim o ștergură de 90 de ani, espusă de D-na *Băca* și alte două de 70 de ani, espuse de D-na *Elisaveta Bișu*, toate trei brodate în două fețe și bine conservate.

Nu putem trece fără a reveni asupra produselor de țesătură cu fir și mătăasă, care prin splendoarea lor au produs o vie schimbare de vederi între vizitatori. Unele sînt de o execuțiune într'adever strălucită și prezintă materii foarte potrivite pentru confecționarea ornatelor bisericesci. Datele statistice aflătoare în actele consistoriului diecesan constată mil de florini, care se cheltuesc an pe an de comunele noastre bisericesci cu procurarea ornatelor dela firme străine. Mulțimea agenților ce cutreeră comunele rurale și mijlocesc cumpărări mai totdeauna în dauna bisericilor, a silit consistoriul a interveni pentru scutirea comunelor, însărcinându-se „Librăria diecesană” a mijloci sub control cumpărarea materiilor pentru ornate. N'ar fi oare mai consult a face această mijlocire între bisericile noastre și acele țerance, care au arătat destoinicia de a furnisi materii mai trainice, mai splendide și relativ mai eftine decât fabricile? Țerancele noastre au espus țesături alese în resboiu, de o frumsețe, precum rar le întîmpinăm chiar în ornatele bisericesci din centrele Mitropoliei noastre. Eacă o ramură de industrie ale cărei foloase sînt evidente și a cărei sprijinire ar merita să preocupe organele noastre bisericesci. S'a constatat că consumul însemnat al bisericilor în felul acesta de materii, ar putea să justifice instalarea de lucrătoare cel puțin în centrul diecesii, căci producenții și consumenții există.

Trecem peste numărösele și prețioasele obiecte ale lucrului de casă din familiile inteligenței. Ele înlocuesc lipsa de originalitate prin tehnică mai progresată și dovedesc un grad însemnat de destinate și gust ales. Rufării esecutate în tot soiul de cusături, garnituri, tablete, obiecte de ornament și de trebuința casnică etc. Îți prezentau un tablou plin de varietate și dovedeau un spirit mai mult casnic decât luxuos, ceea-ce credem a fi dator să amintim spre lauda femeilor române. Dăm ca exemplu o tabletă brodată ce purta inscripția:

Tot ce mîncî îți mai priesce,
Cînd cu drag îți se servesce.

Un glumeț crezù de lipsă să facă versului următoarea corecțiune:

Tot ce mîncî îți mai priesce,
Cînd cu foamea se 'ntilnesce.

Printre obiectele confecționate din hîrtie, piele, sirmă filigrană etc. am observat câteva fîrfurii cu figurii colorate în Majolica de D-șoara *Iulia Iovescu*, din Caransebeș, elevă la scoala de industrie din Budapeșta.

Manufacturile de lemn erau reprezentate prin mobile și obiecte de casă, produse de măsărie, strugărie și frizărie. O frumoasă indeletnicire înfațișau ornamentarea mobilelor executată în *stropituri* cu tuș pe lemn poleit. Ornamentele acestea executate cu pricepere pot ținea locul celor mai frumoase execuțiuni în mosaicul atât de mult aprețiat. Un alt felu de ornamentare a obiectelor de lemn s'a putut observa în desemnul executat în *arsuri* de D-nii *Novăcescu* și *Ségărtău* din Caransebeș, foști elevi în stabilimentele museului tehnologic din Viena. O masă rotundă strugărită de Dl *Novăcescu* prezenta decorațiuni în arsură, de o rară frumsețe și esactitate în forme. Publicul au mai fost surprins prin nisce tave de lemn cu desemn în arsură. Desemnul reprezenta un pécuarîu din munții Severinului, în genunchind la foc și mestecând coleșa (mămăliga) în căldărușa ce atârna de cocae deasupra focului. Căldărușa amenință a scăpa din creștătură, ear pécuarîul o prinde cu mîna stîngă, operând voincesce cu mestecăul din mîna dreaptă. Situația e caracterisată de minune prin versurile de desuptul desemnului:

Stăi coleșă, nu te duce!
Că te scald în lapte dulce.

Aceste tave se vindeau în favorul fondului Reuniunii și ni se spune, că se cumpărau pe întrecute ca suvenirii dela esoposiția din Caransebeș. Amintim încă un cadru mare sculptat în lemn de țeranul *Moise Busuioc* din Berliște. Cadrul a fost espus de Prea Sântia Sa Dl Episcop Nicolae Popea. Arabeschele sculptate sînt de o frumsețe și corectitate perfectă. Piesa aceasta de manufactură a produs uimirea tuturor vizitatorilor, ea atinge deja domeniul artelor frumoase și ne descopere un tablou eststraordinariu, care ar merita încurăgiare.

În mijlocul unui tablou bogat de produse, prin care se manifesta variatele talente ale poporului nostru, era o plăcută surprindere a gasi într'altel portretele nimerite ale nemuritorilor *Alesandri* și *Eminescu*, esecutate în craion de D-șoara *Elena Bișu*, învățătoare din Caransebeș. După asemenea impresiuni se părea oare cum mai esplicabilă atmosfera care a putut crea astfelu de genii mari.

Cuprinși de neesplicabile emoțiuni părăsim sala de manufacturi pentru a trece în cabinetul de picturi și a încheia visita noastră sub impresii curate estetice. Întrînd în cabinetul de picturi uiți pentru un moment unde te găsesci. Era p'aci să ne credem

În vre-un unghi al Belveder-ului din Viena. Tăcerea ce domnia în cabinet, însoțită de lumina ce se versa cu economie prin fereasta mare a cabinetului, îți dădea o dispoziție oarecum evlavioasă. N'aveai să faci cunoștință cu artiști de profesiune și cu toate acestea te surprinde, când găsești opere, care nu recurg la vre-o deosebită indulgență a criticei și nu voesc să fie apretiate în spirit de protecție.

Între pânzele espuse am găsit lucrări de „genre“ piese de studiu, peisage și portrete. Cătră acestea se adăgeau schițe în oleu lucrate pe lemn și o reproducție galvanoplastică a unui bas-relief.

Piese de studiu lucrate de reșosatul general *Guraru* din Caransebeș și espuse de Dl căpitan *Jivan* tot din Caransebeș, înfățișau o încarnațiune plină, molatică de o remarcabilă exactitate anatomică. Caracteristica acestor tablouri este aerul tulbure, în care conturile apar șterse. Coloritul de altfelu este viu și expresiv. Între piesele sale de „genre“ a atras atențiunea publicului cu deosebire pânza ce reprezenta o fată eșind din casă în întunec cu lumina aprinsă în mână. Aerul neliniștit o silește să apere flacăra cu palma mâinii, ca să nu se stingă. Lumina roșie ascunsă în găvanul palmei iluminează draperia hainei de pe brațe, umăr și pept, punând fața într'o umbrire surprinzătoare, aproape misterioasă. Un colorit și umbrire analoagă, găsim în tabloul admirabil de sub tronul maicii Domnului din catedrala Caransebeșului, ce reprezintă înmormântarea Domnului, tablou apretiat chiar de cunoșcători.

Amintim peisagele reșosatului *Mihailu Biju*, din Caransebeș, care escelează printr'un aer clar și scenerie plină de vicață naturală. Dl *Alexandru Biju* a espus portrete și schițe în oleu apretiate de public în mod favorabil, amintim cu plăcere tablourile frumoase ale Dilor *Iacobiciu* și *Gerseticu*.

Incheiem raportul acesta asupra impresiilor precum le-am dobândit în fugă, pentru a da loc cuvintelor de mulțămîță comitetului Reuniunii femeilor române, care au știut să ne procure ocaziunea unei plăceri pe cât de rare pe atât de instructive.

Deputații sinodului eparchial în diecesa Caransebeșului.

Preoți:

În cercul I. Valea-Boului: *Andrei Ghidiu*, protopresviter.

Cercul II. Logoj: *Dr. George Popoviciu*, ppviter.

Cercul III. Sgribesci: *George Gașpar*, paroch în Criciova.

Cercul IV. Făget: *Sebastian Olariu*, ppviter.

Cercul V. Coșava: *George Popoviciu*, paroch în Cliciova.

Cercul VI. Buziaș: *Teodor Cioloca*, paroch în Șipet.

Cercul VII. Jebel: *Alisandru Ioanoviciu*, ppviter.
Cercul VIII. Ghilad: *Aureliu Drăgan*, administrator ppviteral.

Cercul IX. Fizeș: *Mihailu Juica*, paroch în Srediștea-Mică.

Cercul X. Vêrșet: *Ioan Popoviciu*, ppviter.

Cercul XI. Iam: *Filip Adam*, ppviter.

Cercul XII. Sasca-Mont: *Ioan Petroviciu*, paroch în Ciclova-Rom.

Cercul XIII. Oravița: *Alisandru Popoviciu*, administrator ppviteral.

Cercul XIV. Recița-Mont.: *David Terfaloagă*, paroch în Recița-Mont.

Cercul XV. Bocșa-Mont.: *Maxim Popoviciu*, administrator ppviteral.

Cercul XVI. Caransebeș: *Filaret Musta*, protosincel.

Cercul XVII. Teregova: *Ilie Sêrbu*, paroch în Armeniș.

Cercul XVIII. Mehadia: *Mihailu Popoviciu*, ppviter.

Cercul XIX. Bozoviciu: *Nicolae Brinzeu*, paroch în Bozoviciu.

Cercul XX. Satul-Nou: *Trifon Miclea*, ppviter.

Mireni:

Cercul I. Valea-Boului: *Iuon Ionaștu*, asesor consistorial ordinaru și *Dr. Aureliu Oprea*, avocat în Bocșa-Mont.

Cercul II. Logoj: *Dr. Alisandru Mocsonyi*, proprietariu mare în Căpălnaș și *Constantin Radulescu*, avocat în Logoj.

Cercul III. Sgribesci: *Dr. Stefan Petroviciu*, avocat și *Simeon Popeștu*, senator magistratual în Logoj.

Cercul IV. Făget: *Titu Hațeg* și *George Martinescu*, amândoi avocați în Logoj.

Cercul V. Coșava: *Stefan Velovan*, director la institutul pedagogic diecesan și *Alexiu Oniștu*, asesor la tribunalul reg. din Seghedin.

Cercul VI. Buziaș: *George Ioanoviciu*, proprietariu mare în Duleu și *Ioan Marcu*, învățătoriu în Bocșa-Mont.

Cercul VII. Jebel: *Coriolan Bredicean*, avocat în Logoj și *Iuon Ionaștu*, asesor cons. ord.

Cercul VIII. Ghilad: *Traian Bârzu*, asesor cons. ordinaru și *Dr. Lazar Simon*, avocat în Ciacova.

Cercul IX. Fizeș: *Ioan M. Roșu*, avocat în Biserica-Albă și *Martin Țapu*, învățătoriu în Fizeș.

Cercul X. Vêrșet: *Constantin Ioanoviciu*, proprietariu mare în Solcița și *Dr. Aureliu Novac*, avocat în Biserica-Albă.

Cercul XI. Iam: *Vincentiu Babeș*, proprietariu și *George Serb*, avocat în Budapesta.

Cercul XII. Sasca-Mont.: *Dr. Aureliu Maniu*, notariu public reg. în Oravița și *Dimitrie Lînța*, învățătoriu în Iladia.

Cercul XIII. Oravița: *Dr. Aureliu Maniu*, not. pub. reg. și *I. E. Teran*, comerciant în Oravița.

Cercul XIV. Recița-Mont.: *Ioan Budintean*, avocat în Bocșa-Mont. și *Petru Broștean*, secretariu la societatea drumurilor de fer în Recița-Mont.

Cercul XV. Bocșa-Mont.: *Iuliu Petric*, avocat în Bocșa-Mont. și *Stefan Antonescu*, președinte la sedria orfanală în Logoj.

Cercul XVI. Caransebeș: *Zeno Mocsonyi*, proprietariu mare în Bălci și *Ioan Popoviciu sen.* controlor diecesan.

Cercul XVII. Teregova: *Ilie Curescu*, vicepreședinte la comunitatea de avere și *Patriciu Drăgălina*, profesor la institutul pedagogic diecesan.

Cercul XVIII. Mehadia: *Leontin Simonescu*, secretariu consistorial mitropolitan și *Isaia Stoica*, oficiant în Caransebeș.

Cercul XIX. Bozoviciu: *Iuliu Novac*, avocat în Bozoviciu și *Dr. Iuliu cav. de Pușcariu*, subjude reg. în Budapesta.

Cercul XX. Satul-Nou: *Petru Tisu*, avocat în Panciova și *Simion Moldovan*, jude reg. în Carlsdorf.

Instrucțiune practică

despre purtarea socoților și administrarea averilor bisericesci

de **TRAIAN BARZU.**

(Urmare.)

Preliminarul.

Observări.

1. Deoarece comunitatea bisericească ca stăpânul fondului bisericesc nu poate însăși să manipuleze cu averea bisericii, de aceea ea își încredințează spre administrare averea sa unei corporațiuni mai mici, în care comunitatea bisericească își pune încrederea sa. Încrederea aceasta însă trebuie restrinsă între anumite margini, peste care administratorii averii bisericesci nu sunt îndreptățiți a trece.

Aceasta mărginire a încrederii, respective a dreptului de dispunere peste averea fondului bisericii, comuna bisericească o exerciază prin aceea, că ea însăși statorește preliminarul veniturilor și al cheltuielilor și al cheltuielilor bisericesc tot pe câte un an înainte, care preliminarul pe lângă aceasta trebuie să mai fie aprobat și de autoritatea bisericească mai înaltă, adică de Consistoriul diecesan, carele are dreptul de controlă asupra averilor bisericesci.

Administratorii averii bisericesci nu pot prin urmare se facea speșari mai mari, decât cele cuprinse în preliminarul, căci pentru speșari mai mari, pe care le-au făcut peste marginile preliminarului, dărușii sunt materialmente răspunzători față de comuna bisericească.

Având preliminarul să servească de bază la compunerea socoților prin care corporațiunea, carea a administrat și manipulat cu fondul bisericii își dă seama despre aceea, cum că s'a ținut între marginile ce i s'au tras prin preliminarul și având socoata să fie o oglindă fidelă a averii bisericesci, adică să ne înfățișeze tot cruceriul ce biserica are să-l pretindă dela alții, precum și tot cruceriul ce alții au a pretinde dela biserică, fie pentru anul curent, fie pentru anul trecut, urmează de aci, că preliminarul trebuie să conțină atât veniturile și speșele operative de pe anul curent, cât și toate pretensiunile (activele) și toate datoriile (pasivele) bisericii, remase din anul trecut, după încheierea socotelii.

Acestor recerițe m'am nisuit a satisface prin modelul de preliminarul.

2. Modelul de preliminarul din instrucțiunea de față, face o abatere dela preliminarile bisericesci afătoare în us, care de regulă se compun numai din veniturile și erogațiunile anului curent; ear despre pretensiunile, precum și despre datoriile fondului remase din anul trecut, în preliminarul nu se face nici o amintire.

Acest mod de a compune preliminarul unui fond, mie nu mi se pare a fi corespunzătorul din următoarele motive:

a) Atunci, când administratorul fondului bisericii își depun socoata, adică își dau sama despre aceea că cum au administrat ei averea fondului, în aceasta dare de samă dărușii nu se pot restringe numai la veniturile și speșele fondului de pe un an, ci trebuie să-și dea sama despre administrarea întregii averi a fondului. De aci urmează, că preliminarul încă trebuie să conțină nu numai veniturile și speșele unui an, ci și pretensiunile și datoriile fondului, care se trag din anul trecut, căci el numai astfel poate servi de bază la compunerea socotelii.

b) Speșele, care se preliminează în sarcina unui fond, se solvesc din cassa fondului, în care cassă încurg însă nu numai veniturile din anul pe care se face preliminarul și care venituri sau pus în preliminarul spre acoperirea speșelor, ci încurg și banii ce se încassază din activele vechi ale fondului. Solvirea speșelor din cassa fondului în care încurg toate activele fondului, fie acelea din anul curent, fie din anul trecut, numai așa se poate permite, dacă cu privilegiul compunerii preliminarului la acoperirea datoriilor, respective a speșelor s'au atras în concubinațiune nu numai veniturile anului curent, ci și pretensiunile fondului din anul trecut.

Dacă la acoperirea speșelor s'ar trage în combinațiune numai veniturile curente ale fondului, în cazul acesta ar trebui să existe o cassă separată de cassa fondului, în care cassă să încurgă numai veniturile de pe anul despre care sună preliminarul, ear solvirea speșelor preliminate să se facă din aceasta cassă, respective ar trebui să se poarte două ziure de cassă: unul pentru veniturile curente, care se pot folosi la acoperirea speșelor cuprinse în preliminarul și altul pentru activele vechi, care nu se pot folosi la acoperirea speșelor.

c) Cu totul altcum stă lucrul la preliminarie, care se compun despre astfelu de speșe, pentru a căror acoperire nu există fond special, cum este d. e. preliminarul speșelor cu susținerea școalei, care speșe în lipsă de fond special, se acoper de regulă pe calea aruncului pe credincioși, ori și prin nescari ajutoare dela alte fonduri sau fundațiuni. Firesce că la compunerea astfelu de preliminarie nu poate fi vorba de pretensiuni de capitale, interese ș. a. din anul trecut, căci acestea lipsesc, ear pentru acoperirea speșelor curente și restante se face îngrijire din an în an.

3. Cuvântul „active” în loc de „venituri” pentru aceea il folosesc, fiindcă sub cuvântul „venituri” se înțelege numai averea ce se sperează că va intra de nou în anul curent peste care se face preliminarul, ear sub cuvântul „active” se înțelege întreaga avere, adică: atât averea, care se sperează că va intra din veniturile anului curent, cât și averea rămasă din anul trecut și care s'a adunat din prisoasele veniturilor fondului. Ear precum s'a amintit mai sus preliminarul din instrucțiunea de față cuprinde în sine nu numai averea ce se sperează că va încurge din veniturile de pe anul curent, ci întreaga avere a fondului.

Tot din motivele aci espuse am folosit cuvântul „pasive” sub care este a se înțelege datoria întreagă a fondului, în loc de „speșe” sub care este a se înțelege numai datoria din anul curent, peste care se face preliminarul.

(Va urma.)

Amalia L. Lepa, născută *Alexandroviciu*, ca soție, *Valeriu* și *Aurora*, ca fii, *Pavel Lepa* și soția *Ana* ca părinți, *Mihail Alexandroviciu* și soția *Draghina* ca socrii, *Iovan* și *George Lepa* ca frați, *Constantin Alexandroviciu* ca cumnat, apoi *Mileva* cu *Milița Lepa* și *Maria Alesandroviciu* ca cumnate,

în numele lor și al numeroșilor consăngenii și amici, cu inima înfrântă de durere fac cunoscut, cumcă mult iubitul lor soț, tată, fiu, ginere, frate și cumnat

Ioan Lepa

advocat,

în 9/21. Aprilie 1891. dim. la 8 oare, în etate de 43. de ani, după un morb greu și îndelungat a reposat în Domnul.

Înmormântarea scumpului defunct se va îndeplini după ritul gr. or. român în Oravița-Mont. la 10/22. Aprilie a. c. la 3 oare postmeridiane.

Fie-î țărîna ușoară și memoria binecuvîntată!

Mulțămită publică.

Lăcuitorii din comuna Denta și anume: Iovan Căpățina, Petru Chieia, Gruia Anchiu, George Căpățina, și Iovan Drăgan, conduși de simțul creștinesc au dăruit pe seama santei noastre biserici un rînd de ornate, cumpărate cu prețul de 57 fl. 50 cr. la care sumă cel dintău dăruitoriu a contribuit 30 fl. al doilea 15 fl. al treilea și al patrulea câte 5 fl. și cel din urmă 2 fl. 50 cr.

Pentru care faptă, deamnă de laudă și de imitat, subscrisul în numele comunei noastre bisericesci le aduc mulțămîta cea mai călduroasă.

Denta, în 9. Aprilie 1891.

Ioan Ghilăzan,
paroch gr. or. și președintele
comitetului parochial.

Varietăți.

Promoțiune. Dl *Petru Cornean* și dl *Vasilie Fodor* au fost promovați în 5/17 l. c. la gradul de Doctori în drepturi, la universitatea din Budapeșta.

Călătoria misionară a părintelui Nicolae Fizeșan, capelan castrens român gr. or. în corpul de armată al VII. În tot anul odată, anumit în postul pasesimilor, dl capelan castrens N. Fizeșan călătorește întreg raionul corpului al VII. de armată, spre a visita credincioșii sei militari și spre a-î împărtăși cu santele taine; la care ocaziuni ține și predică corespunzătoare statului militar. În anul acesta și-a început misiunea în Biserica-Albă, de unde în 3/15. l. c. venind la *Caransebeș* Mercuri după amiază a ținut cuvîntare în biserica catedrală pentru pregătirea ostașilor la împărtășirea cu santele taine. După aceea de Joi până inclusive Lună a mărturisit și a cuminecat pe toți ostașii Români gr. or. din garnisoana de aici; eară Duminecă în 7/19. l. c. asistat de părintele diacon Alexie Frateș, a celebrat sânta liturgie, la care au asistat două batalioane de ostași corporativ, conduși de dl tenente Traian Jivan. Cu această ocaziune părintele Fizeșan ținu o predică cătră ostași, legându-le de inimă credința în Dumnezeu, credință neclătită cătră Majestatea

Sa Împăratul și Regele și împlinirea conșciențioasă a dotorințelor lor militare. Dela Caransebeș dl Fizeșan își continuă misiunea la garnisoanele din Logoj, Seghedin, Debretin, Oradea-Mare, B. Ciaba și Arad. Densul admnistrează agendele pastorale în garnisoanele din Timișoara și din Arad. În Timișoara, unde se află în garnisoană, celebrează sânta liturgie pentru ostașii Români gr. or. de două ori pe lună și anume în biserica dela s. Ilie din Fabric; eară în Arad celebrează odată în lună în biserica catedrală. De câte ori celebrează s. liturgie densul ține și cuvîntări pentru ostași.

Necrolog. Nestor Damșa, preot gr. or. în Dulău, protopopiatul Bocșa-Montană, după-ce anii trecuți fu greu cercat prin moartea a lor doi prunci ai săi, zilele trecute fu de nou și greu lovit de fatala soarte, căci moartea răpi din stinul părinților încă o fiică, Mărioara, carea în 26. Martie au repausat, ear în 28. Martie au fost înmormântată. Pe repausata o deplâng duiosii părinți, frații Valerie, studinte de a 8-a clasă gimnasială și Sever din școalele elementare, apoi surorile Veturia și Silvia, eleve în claustrul Notre-Dame din Logoj, și rudeniile din părțile Timișoarei, Arad, Bihor și România. Fie-î țărîna ușoară!

Dr. theologiae Petru Barbu fiul dlui *Lazar Barbu*, din Logoj, a fost promovat de doctor în teologie la Universitatea din Cernăuți în 4. Aprilie 1891. Mulți români și toți Bănățenii, chiar și Ilustritatea Sa Dl general Teodor Seracin, cu ilustra familie, a onorat cu prezența lor actul promovării.

Academia română. Sesiunea ordinară a Academiei române din București pe anul 1891—1892 s'a deschis în 19 Martie a. c. eară la 1 Aprilie s'a ținut iubileul de 25 de ani al esistenței Academiei, înființate la 1866.

Têrgurile de țeară din Caransebeș și din Cubin s'au strămutat din cauza serbătorilor Pascilor noastre, și adecă: în Cubin (lângă Dunăre) se va ținea tîrgul în 5. 6. și 7. Maiu; eară în Caransebeș în 8. 9. și 10. Maiu a. c. stilul nou.

Despărțământul Reuniunii învățătorilor din tractul Făgetului ține a treia adunare în scoala noastră din Curte, Joi în 25 Aprilie a. c. stilul vechiu, la 8 oare dimineața.

Programul: prelegeri practice de învățatorii: Vasilie Nicorescu și Petru Dalea; tractat din economie, de învăț. Traian Unipan; operat literar, de Ignatie Mara. Critice și eventual alte disertăciuni.

Ceea-ce s'aduce la cunoscința tututor onor. membri din tract pelângă acel adaus, că învățătorii sunt îndetorați a se înfățișa la toate adunările despărțământului.

Făget în 10 Aprilie 1891.

Sebastian Olariu,

ppviter ca președinte al despărțământului

